

CYKL ŻYCIA PRODUKTU

Konspekt zajęć dla dorosłych

Dofinansowano ze środków
NARODOWEGO FUNDUSZU
OCHRONY ŚRODOWISKA
i GOSPODARKI WODNEJ

caritas
laudato sí

Niniejszy materiał został opublikowany dzięki dofinansowaniu Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.
Za jego treść odpowiada wyłącznie Caritas Polska.

CELE EDUKACYJNE:

- Pokazanie etapów składających się na cykl życia produktu i przedstawienie ich wpływu na środowisko.
- Przedstawienie zjawiska planowego postarzenia produktów.
- Przedstawienie możliwości wydłużenia czasu życia produktu.
- Uświadomienie konsekwencji konsumpcjonizmu i zaangażowanie w działania zmierzające do ograniczenia negatywnych skutków zjawiska.
- Pokazanie etapów składających się na cykl życia produktu i przedstawienie ich wpływu na środowisko.
- Przedstawienie zjawiska planowego postarzenia produktów.
- Przedstawienie możliwości wydłużenia czasu życia produktu.
- Uświadomienie konsekwencji konsumpcjonizmu i zaangażowanie w działania zmierzające do ograniczenia negatywnych skutków zjawiska.

UCZESTNICY:

- Osoby zainteresowane tematyką ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju.
- Konsumentów, osoby z lokalnych społeczności.
- Liderzy, animatorzy i uczestnicy Wspólnot Działania.

CZAS TRWANIA WARSZTATÓW:

- Warsztat około 180 min (2 x 90 min z przerwą 15 min), w zależności od liczby przypadków do analizy i intensywności dyskusji oraz potencjału grupy do stworzenia „Wspólnoty Działania”.

WIEDZA:

- Etapy składające się na cykl życia produktu i ich wpływ na środowisko.
- Zjawisko planowego postarzenia produktów jako strategii rynkowej, mającej na celu zwiększenie sprzedaży poprzez ograniczenie trwałości produktu.
- Marketing jako narzędzie sztucznego rozbudzania pragnień konsumpcyjnych, co przekłada się na nadmierną konsumpcję.

Opracowanie przygotowane zostało na zlecenie Caritas Polska przez zespół CoopTech Hub.
Redaktorzy opracowania: Alicja Wójcik i Rafał Krenz.

Zostaje?

Projekt „Caritas Laudato Si’: Aktywna edukacja wspólnot Caritas w zakresie przeciwdziałania nadkonsumpcji w dążeniu do gospodarki o obiegu zamkniętym” realizowany przez Caritas Polska współfinansowany jest ze środków NFOŚiGW w ramach programu priorytetowego nr 7.2.1 Edukacja ekologiczna Część 1) Edukacja ekologiczna na lata 2021-2025. Niniejszy materiał został opublikowany dzięki dofinansowaniu Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. Za jego treść odpowiada wyłącznie Caritas Polska.

UMIEJĘTNOŚCI:

- Analiza etapów cyklu życia produktu, takich jak produkcja, dystrybucja, użytkowanie i utylizacja.
- Podejmowanie bardziej świadomych decyzji konsumenckich poprzez wybieranie produktów o mniejszym negatywnym wpływie na środowisko.
- Wydłużanie życia produktu i odpowiedzialność za cykl życia produktu, oraz nowe podejście do wykorzystania rzeczy.
- Krytyczna analiza łańcucha dostaw, nowego kolonializmu gospodarczego oraz światowych napięć społeczno-gospodarczych z tym związanych.

POSTAWY:

- Krytyczne myślenie w obliczu praktyk przemysłu w szczególności o zasięgu globalnym oraz konsumpcjonizmu.
- Odpowiedzialność konsumencka.
- Dbłość o środowisko poprzez podejmowanie bardziej zrównoważonych decyzji zakupowych i odpowiedzialnego nabywania produktów.
- Rozwijanie nowych projektów ograniczających konsumpcję i budujących odpowiedzialność za cykl życia produktu w ramach „Wspólnot Działania”.

MATERIAŁY NIEZBĘDNE DO PRZEPROWADZENIA WARSZTATU:

- Karteczki, kartki flipchartowe, flipchart, rzutnik, mazaki, flamastry kolorowe, plastelina do przyklejania.
- Zestaw do ćwiczenia „Rupiecie, debata sąsiedzka”.
- Zestaw do ćwiczenia „Rupiecie, Drugie życie rzeczy”.

HARMONOGRAM WARSZTATÓW:

1. Ice breaker i integracja (5 minut)

Prowadzący proponuje przedstawienie się i zawiera krótki kontrakt grupowy (mówimy sobie po imieniu, aktywnie pracujemy, dyskutujemy, robimy przerwę itp.). Przedstawienie planu pracy.

2. Diagnoza wstępna (25 minut)

Wprowadzenie. Prowadzący omawia temat i prezentuje uczestnikom krótki przegląd zagadnień związanych z cyklem życia produktu, wyjaśniając etapy takie jak produkcja, dystrybucja, użytkowanie i utylizacja. Wskazuje na zjawisko planowego postarzania produktów przez producentów oraz ich świadomego sprzyjania tworzeniu się odpadów.

Praca indywidualna. W odpowiedzi uczestnicy identyfikują i prezentują swoje doświadczenia związane ze zjawiskiem szybkiego psucia się używanych przez nich urządzeń. Praca indywidualna np. jakie produkty zepsuły nam się tuż po upływie ich gwarancji - z zapisywaniem swoich doświadczeń na karteczkach. Karteczki zbieramy na flipczarcie.

3. Prezentacja - Cykl życia produktu (15 minut)

Prezentacja przedstawia absurdalną drogę produktu do konsumenta oraz skutki generowania wielkich ilości odpadów związanych z naszą konsumpcją. Zwraca uwagę na społeczne i ekologiczne skutki szybkiej i taniej produkcji oraz niekontrolowanej przez nikogo utylizacji niepotrzebnych urządzeń w krajach mniej rozwiniętych, głównie w Afryce. Prezentacja może być uzupełniona i/lub zastąpiona przez jeden z filmów: Akra Toxic City: <https://youtu.be/aDjDGrrDD7o?si=CosevdACEvRy0vcM>, lub wersja dłuższa: <https://youtu.be/bB3kuuBPVys?si=OJeVFVhEY-LCrI4C>. Można też pokazać film o tekstyliach: <https://youtu.be/uyKT9U4ekig?si=mhQ-Kh3wgrXoRnnpn>.

4. Warsztat - Zmiana (45-90 minut)

Wykonujemy warsztat według scenariusza „Debata sąsiedzka” lub „Drugie życie rzeczy”. Pracujemy w grupach 5-8 osobowych z prezentacją wyników. Przedmiotem warsztatu jest kształtowanie gotowości do zmiany postaw zgodnie z zasadą „małe kroki, wielka zmiana” poprzez m.in.:

- pełne wykorzystanie produktów (w tym współdzielenie się),
- naprawy i wydłużanie życia produktu,
- „drugie życie” produktów w nowych rolach.

Szczegółowe scenariusze tych zajęć - patrz osobne zestawy do warsztatów: „Debata sąsiedzka” oraz „Drugie życie rzeczy”.

5. Warsztat - Działanie (45 minut)

Następuje dyskusja (15 minut), w której uczestnicy wymieniają się pomysłami na zmniejszenie negatywnego wpływu na środowisko w poszczególnych etapach cyklu życia produktu. Przy większej liczbie uczestników prowadzący może podzielić dyskusję na 3 grupy:

- Pełne wykorzystanie produktów (zadbanie o resztki, współdzielenie, itp.),
- Naprawianie i wydłużanie życia produktu,
- Wykorzystywanie na nowo.

Na koniec prezentacja mini projektów wypracowanych przez grupy.

Podsumowanie przez prowadzącego głównych wniosków i przekazanie praktycznych wskazówek na temat podejmowania bardziej zrównoważonych decyzji konsumenckich.

Podsumowanie zawiera również pierwsze kroki do tworzenia Wspólnot Działania jako odpowiedzi na inicjatywę Laudato Si.

Jeśli grupa ma potencjał to strukturyzujemy kolejne kroki do „Wspólnot Działania” na flipcharcie jako plan na najbliższy 1-3 miesiące.

NARRACJA DO PREZENTACJI

Cykl życia produktu - wprowadzenie (16 slajdów)

1. **Produkty w systemie gospodarczym** (slajd 2-7)

Na tych slajdach przedstawiono, jak bezprecedensowy wzrost gospodarczy jest osiągany kosztem środowiska. Ważne jest, aby zrozumieć, że przerzucanie kosztów na naturę prowadzi do poważnych różnic społecznych, które wpływają na życie ludzi w krajach rozwijających się.

2. **Od surowca do odpadu - Elektronika** (slajd 8-14)

Slajdy pokazują, jak zakup elektronicznych gadżetów wiąże się z cierpieniem ludzi w krajach wydobywających surowce. Warto zwrócić uwagę na metale ziem rzadkich, takie jak koltan, które są kluczowe w produkcji elektroniki, ale ich wydobycie prowadzi do konfliktów zbrojnych, które są często spowodowane ich wysokim zapotrzebowaniem. Tantal, nazywany „czarnym złotem Afryki”, jest jednym z przykładów surowców, które przyczyniają się do zniszczenia środowiska i ludzkiego cierpienia. Warto zauważyć, że do produkcji jednego urządzenia zużywa się około 70 kg surowców. Prezentacja przedstawia alarmujące dane dotyczące ilości elektrośmieci generowanych rocznie, co podkreśla potrzebę odpowiedzialnego zarządzania odpadami elektronicznymi. Akra, nazywana „Toxic City”, jest przykładem miejsca, gdzie odpady te są składowane w niebezpieczny sposób.

3. **Od surowca do odpadu - T-shirt** (slajdy 16-17)

Slajdy zwracają uwagę na wpływ produkcji odzieży na środowisko. Długość życia t-shirtu jest kluczowa w kontekście zrównoważonego rozwoju, a jego produkcja wiąże się z dużym zużyciem wody i energii.

Cykl życia produktu - wprowadzenie (16 slajdów)

1. **Dlaczego wyrzucamy zamiast naprawiać** (slajdy 2-3)

Rozważamy dlaczego wyrzucamy stare przedmioty?

Pytania pomocnicze A:

Po jakim czasie wyrzucamy dziś telefon komórkowy, odkurzacz, czy czajnik? Czy da się je zreperować? Jeśli nie, to dlaczego?

Czy wiecie ile czasu telefon komórkowy, odkurzacz, czy czajnik służył waszym rodzicom, a ile dziadkom?

Czy wiecie po co istniały kiedyś zakłady szewskie, krawieckie, mechaniczne? (ciekawostka: w Krakowie, na ul. Szpitalnej jeszcze niedawno działał warsztat naprawy piór wiecznych i długopisów...)

Czy warto naprawiać stare przedmioty?

A jeśli nie da się ich naprawić, to czy warto poszukać dla nich nowej roli?

Co się z nimi stanie, jeśli z nich zrezygnujemy?

2. **Co możemy zrobić by zmniejszyć ilość wyrzucanych rzeczy** (slajdy 4-6)

Slajdy zachęcają do aktywnego działania w zakresie redukcji odpadów poprzez wymianę, naprawę i upcykling. Zmniejszenie ilości wyrzucanych rzeczy to krok w stronę zrównoważonego rozwoju.